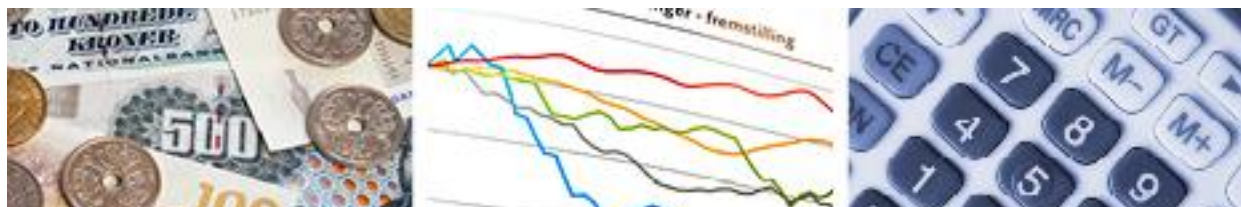

Dansk Industri

april 2016

Flere i arbejde giver milliarder til råderum

Den seneste tid har der været meget fokus på, hvor stort et råderum der er i 2025 i lyset af tilstrømningen af flygtninge og indvandrere samt lavere oliepris. Der har imidlertid ikke været det store fokus på, hvordan man kan øge råderummet og gøre Danmark til et mere velstående samfund. Reformen skal tilbage på den politiske dagsorden.

Af *erhvervsøkonomisk chef* Morten Granzau Nielsen, mogr@di.dk, 22 45 46 20

Regeringen har annonceret en 2025-plan efter sommerferien. Heraf vil det fremgå, hvor stort råderummet til skattelettelser og offentligt forbrug og investeringer er frem mod 2025. Faldende oliepriser og tilstrømningen af flygtninge og indvandrere reducerer alt andet lige råderummet til andre ting.

Fokus på at bruge råderum frem for at løfte væksten

Den seneste tids store fokus på, om råderummet er 42 mia. kr., 47 mia. kr. eller et helt tredje tal, skubber imidlertid en langt vigtigere diskussion i baggrunden. Nemlig hvordan vi får styrket det private erhvervsliv, skabt flere private arbejdspladser, løftet velstanden og dermed i sidste ende skabt basis for at styrke den offentligt finansierede velfærd.

Bedre rammer for erhvervsliv er forudsætning for bedre velfærd

Rammerne for at drive virksomhed i Danmark er helt afgørende for det danske velstandsniveau og den velfærd, den offentlige sektor kan tilbyde danskerne i form af eksempelvis et velfungerende sundhedsvæsen, et stærkt uddannelsessystem og god pleje af både børn og de ældre.

10.000 færre på overførsler øger råderum med 3,3 mia. kr...

Hvis det lykkes at få 10.000 personer ud af overførselssystemet og ind på arbejdsmarkedet, vil det øge velstanden med knap 4½

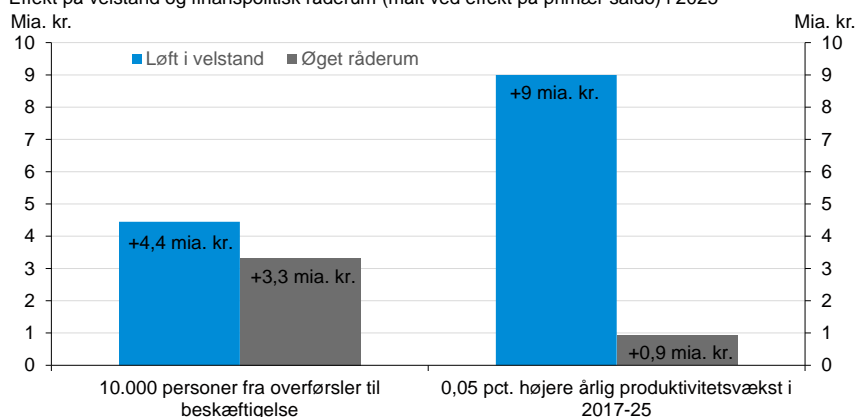
... og 0,05 pct. højere produktivitetsvækst giver mindst en lille mia. kr. oveni

mia. kr. Det vil samtidig øge råderummet til bedre offentlig velfærd eller lavere skatter og afgifter med 3,3 mia. kr.

Og hvis det lykkes at løfte produktivitetsvæksten i økonomien med blot 0,05 pct. hvert år fra 2017 til 2025 vil velstanden i 2025 forøges med 9 mia. kr. Råderummet forøges også – med mindst 900 mio. kr. i 2025. Når effekten på råderummet ikke er større, så skyldes det, at når produktiviteten og dermed de private lønninger stiger, så reguleres både de offentlige lønninger og de offentlige indkomstoverførsler med de nuværende regler. Hvis der politisk besluttes noget andet, er effekten af højere produktivitet selvklaart større.

Reformer kan øge velstand og skabe større råderum

Effekt på velstand og finanspolitisk råderum (målt ved effekt på primær saldo) i 2025

Anm: Der anvendes en gennemsnitlig indkomstoverførselsats og tages højde for, at produktiviteten og dermed lønnen er lavere end for den gennemsnitlige beskæftigede. Effekten på de offentlige finanser af øget produktivitet er beregnet under antagelse af, at offentlige lønninger og indkomstoverførsler reguleres med op.
Kilde: DI-beregninger.

DI har offentliggjort 2025-planen, ”Nye mål for et stærkt Danmark”¹. Et centralt element i planen er de helt konkrete mål for, hvor meget mere velstående, vi skal være, hvor meget arbejdsudbuddet bør øges med, og hvor meget produktiviteten skal op frem mod 2025.

DI har mål for løft i velstand, arbejdsudbud og produktivitet

Det er DI’s mål, at nye reformer og politiske tiltag skal løfte velstanden i 2025 med mindst 115 mia. kr. Denne målsætning sætter et skarpt fokus på, hvor vigtigt det er at skabe de bedst mulige vilkår for at drive virksomhed i Danmark.

Målene for arbejdsudbud og produktivitet viser hvilke knapper, der skal drejes på. Målene for 2025 er, at nye reformer skal øge arbejdsudbuddet med mindst 125.000 (fuldtids-)personer og løfte produktiviteten og dermed velstanden med mindst 40 mia. kr.

Og planen indeholder desuden mere end 65 helt konkrete forslag til politiske reformer, der anviser vejen til at indfri målene.

¹ <http://publikationer.di.dk/dikataloger/558/>

Regeringen har med eksempelvis finansloven for 2016 og reformen af kontanthjælp gennemført reformer, der bringer Danmark tættere på DI's mål. Men der er lang vej igen.

Små fremskridt med at nå mål for arbejdsudbud og produktivitet...

Arbejdsudbuddet skønnes at være forøget med 1.000-1.500 personer, mens produktiviteten vurderes stort set uændret, da (de små) positive effekter fra skattelettelserne i finansloven og aftalen om Vækst i hele DK modgås af negative effekter af færre midler til især teknisk forskning.

... mere på vej til efteråret...

De næste store skridt skal tages til efteråret – med bl.a. annoncerede reformer af både person- og erhvervsskatter. Men også i foråret kan aftaler omkring liberalisering af planlov og en ny udbudspakke med fokus på øget konkurrenceudsættelse være med til at løfte særligt produktiviteten.

... men behov for flere reformer og politiske tiltag

Der skal imidlertid mere fut i kedlerne. Både når det gælder arbejdsmarkedsreformer, der bringer folk fra passiv forsørgelse og i arbejde. Og når det drejer sig om at sikre bedre vilkår for virksomheder til at løfte produktiviteten.

Og potentialet for et løft inden for begge områder er stort, som det fremgår af de næste afsnit.

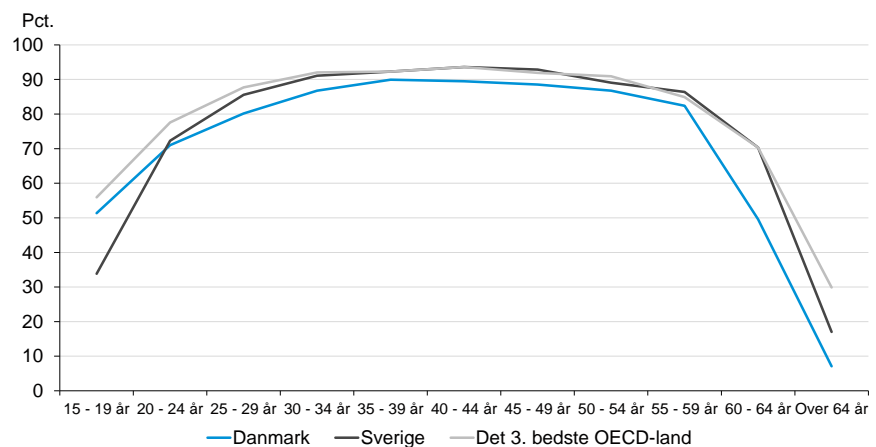
Fortsat stort potentiale for øget arbejdsudbud

Danmark har mange ude på arbejdsmarkedet...

Et lands erhvervsfrekvens angiver den andel af befolkningen, der er på arbejdsmarkedet. Det er både personer, der er i arbejde eller vil kunne tage arbejde. En høj erhvervsfrekvens betyder, at mange deltager på arbejdsmarkedet og dermed bidrager til samfundets vækst og velstand. En høj erhvervsfrekvens er nødvendig for at finansiere de høje velfærdsydelser, vi har i Danmark.

Fortsat potentiale for at øge arbejdsudbuddet

Erhvervsfrekvens opdelt på aldersgrupper, 2014 .

Kilde: OECD og DI-beregninger

... men er faktisk ikke helt i top

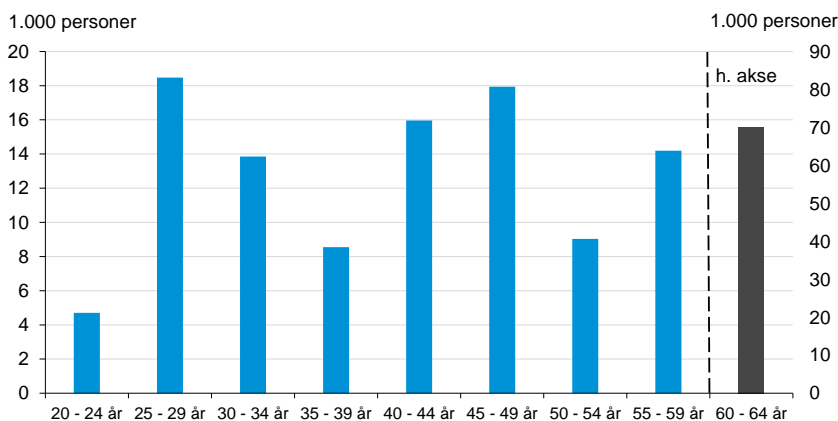
Samme erhvervsfrekvens som i Sverige giver mere end 100.000 flere i arbejde

Danmark har i mange år haft en høj erhvervsfrekvens. Men vi er ikke blandt de allerbedste. Sverige har således flere på arbejdsmarkedet per indbygger end Danmark i alle aldersgrupper mellem 20 og 64 år. Og Danmark ligger ikke blandt de tre bedste OECD-lande i nogen aldersgrupper.

Havde Danmark i 2014 haft samme erhvervsfrekvens som Sverige, ville arbejdsudbuddet for de 20-59 årige kunne øges med knap 103.000 personer. Og hvis de 60-64 årige medregnes, er potentialet op mod 173.000 personer. Med Tilbagetrækningsreformen vil potentialet blandt de 60-64-årige dog blive væsentligt mindre fremover, da reformen løfter erhvervsdeltagelsen markant for denne aldersgruppe.

Erhvervsfrekvens som Sverige giver mere end 100.000 flere i arbejde

Løft i arbejdsudbud, hvis Danmark havde samme erhvervsfrekvens som Sverige i hver aldersgruppe

Kilde: OECD og DI-beregninger

Det potentielle løft ved at matche erhvervsdeltagelsen i Sverige er kun en anelse højere i 2014 end før krisen (2008). Det indikerer, at der er tale om en strukturel forskel og ikke blot resultatet af, at Danmark og Sverige har forskellige konjunkturer.

DI's fem vigtigste forslag til at øge arbejdsudbuddet

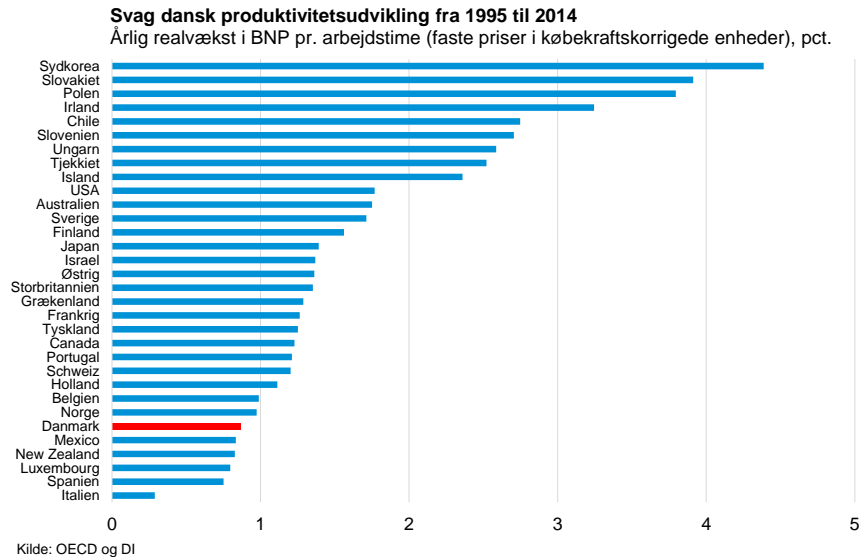
1. Løft folkepensionsalderen til 68 år i 2025 frem for i 2030 og reducer fremover varslet for indekseringen af pensionsalderen til 10 år frem for 15 år
2. Afskaf topskatten og loftet over beskæftigelsesfradraget frem mod 2025
3. Indfør en ny førtidspensionsordning med gradueret sats baseret på arbejdsevne, centraliseret visitation og revisitering af nuværende førtidspensionister
4. Et mere effektivt beskæftigelsessystem og mere fokus på rådighed og sanktioner
5. Lønkravet for beløbsordningen skal sænkes fra 375.000 kr. til 325.000 kr.

De fem forslag skønnes samlet set at løfte arbejdsudbuddet i 2025 med ca. 90.000 fuldtidspersoner.

Den danske produktivtetsvækst i bund

Også kæmpe potentiale for at løfte produktivtetsvæksten

Danmark har et relativt højt produktivtetsniveau blandt OECD-landene, men over de seneste 20 år har væksten i produktivteten ligget i den absolut laveste ende. Og aldrig før har produktivteten udviklet sig så ringe over en fem års periode som nu.

Den lave produktivtetsvækst er en meget stor udfordring for dansk økonomi. Med så dårlig en produktivtetsudvikling ren-der vi hurtigt ind i udbredt mangel på arbejdskraft. Og samtidig er det til skade for konkurrenceevnen.

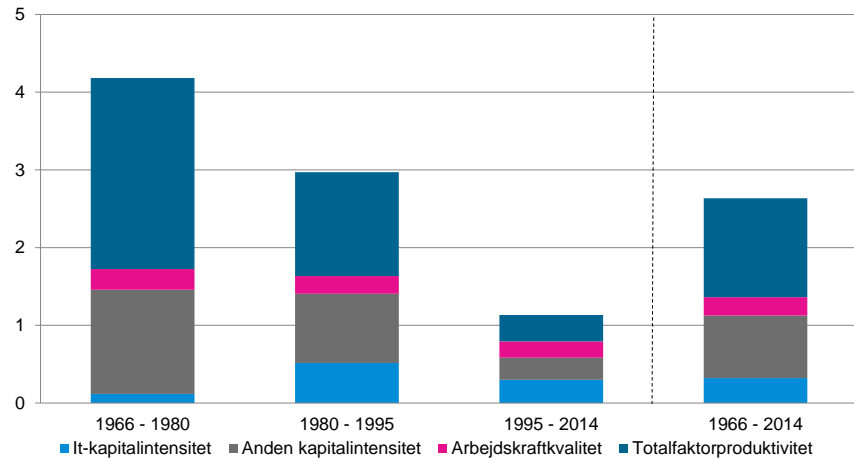
Der skal trækkes i mange håndtag for at løfte produktivteten

Der findes ikke et enkelt element, der kan forklare den danske udfordring med produktivteten, men hver især er en lang række elementer med til at forklare en lille del af udfordringen. Der findes derfor heller ikke et "quick fix", der kan løse hele Danmarks produktivtetsudfordring. Der skal spilles på alle tangenter, hvis vi for alvor skal flytte noget.

Væksten i arbejdsproduktiviteten fordelt på årsager

Markedsmæssige byerhverv ekskl. boliger og udlejning af erhvervsejendomme

Gns. årlig vækst i procent

Kilde: Danmarks Statistik

Der er således flere årsager til de seneste års lave vækst i produktiviteten. En af de primære årsager til vores svage produktivitsudvikling siden 1995 er, at vi har investeret for lidt i ny teknologi og nyt udstyr (maskiner, transportmidler, bygninger mv.). Samtidig er bidragene fra et stigende uddannelsesniveau fortsat relativt små. Hertil kommer, at totalfaktorproduktiviteten har udviklet sig meget svagt, dvs. den del af værdiskabelsen, der ikke kan forklares ved flere arbejdstimer, bedre kapitalapparat og højere uddannelsesniveau².

DI's fem vigtigste forslag til at øge produktiviteten

1. Afskaf topskatten og loftet over beskæftigelsesfradraget frem mod 2025
2. Selskabsskatten sænkes gradvis, så den matcher gennemsnittet blandt øvrige mindre lande i det indre marked og ligger under niveauet i hver af de fem største økonomier (anslået 13 pct. i 2025)
3. Afskaf kildeskat på udbytter til udenlandske institutionelle investorer frem mod 2025
4. De offentlige forskningsinvesteringer skal øges til 1,5 pct. af BNP og den tekniske forskning skal udgøre mindst 20 pct. af de samlede offentlige forskningsinvesteringer i 2025
5. Sæt et mål om at reducere de administrative byrder med mindst 5 mia. kr. i 2025

De fem forslag skønnes samlet set at løfte produktivitsvæksten med godt 0,2 pct. om året og dermed velstanden i 2025 med ca. 40 mia. kr.

² Det gælder især innovation, erhvervsregulering, infrastruktur, resourceeffektivitet, nye forretningsmodeller, bedre organisering og arbejdstilrettelæggelse.

Reformer skal gå hånd i hånd med skarp udgiftsstyring

Der er således fortsat et stort potentiale for at løfte både arbejdsudbud og produktiviteten. Og DI har mange gode bud på, hvordan det kan gøres.

Reformer bør gå hånd i hånd med stram udgiftsstyring...

Det er imidlertid vigtigt, at nye reformer suppleres med en stram udgiftsstyring og skarp prioritering af de offentlige udgifter. Et løft i beskæftigelsen på 10.000 personer og et løft i produktivitetsvæksten på 0,05 pct. om året i 2017-25 kan samlet set give et ekstra råderum på 4,2 mia. kr. Men det blive mere end "spist op" af et løft i den offentlige forbrugsvækst på blot 0,1 pct. om året i 2017-25.

.. og skarp prioritering af de offentlige udgifter

Det understreger med al tydelighed vigtigheden af at holde et skarpt øje på at begrænse udgiftsvæksten. Og samtidig viser det betydningen af, at de offentlige udgifter i videst muligt omfang prioriteres de områder, der understøtter væksten i det private erhvervsliv. Det gælder især udgifter til FoU, uddannelse og infrastruktur.